

ارزیابی فعالیت‌های کانون قرآن و عترت در حوزه فرهنگ‌سازی و ارتقای جایگاه قرآن (از وضع موجود تا چشم‌انداز)

مریم صفآرا^{۱*}، اشرف کهندانی^۲، الهام خلیلی^{۳،۴}

چکیده

هدف: قرآن از آغاز تاکنون، سرچشمه بی‌پایان علوم و معارف اسلامی و محور تعلیم و تربیت دینی بوده است. همچنین برای ما مسلمانان سیره و روش زندگی اهل‌بیت علیه‌السلام روشنی‌بخش راه زندگی است. از این رو سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در راستای خط‌مشی قرآن و عترت می‌تواند منشأ تحقق هدف انسان‌سازی قرار گیرد؛ که بر این اساس، ضرورت و اهمیت سنجش سطح فعلی فعالیت‌های قرآن و عترت در راستای تعیین سیاست‌های تکمیلی و تصحیحی مورد هدف پژوهشگر قرار گرفت.

روش بررسی: پژوهش حاضر با روش کیفی انجام شده است. برای جمع‌آوری داده‌ها از روش مصاحبه استفاده شد. جامعه آماری برای گردآوری داده‌ها، کانون‌های قرآن و عترت دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران بود. نمونه پژوهش ۹ کانون قرآن و عترت دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران بود که با مسئولین این ۹ کانون مصاحبه انجام شد.

یافته‌ها: پس از تجزیه و تحلیل داده‌ها، کدهای محوری چشم‌اندازهای کانون قرآن و عترت به ۳ کد رشد «اخلاقی-شناختی»، «ارتقا و توسعه قرآنی»، «جذب قرآنی» و فعالیت‌ها و وضع موجود کانون قرآن و عترت به ۸ کد محوری «تبیین و ترسیم مقدماتی»، «برنامه‌های علمی-پژوهی»، «برنامه‌های فرهنگی-آموزشی»، «برنامه‌های قرآنی-آموزشی»، «برنامه‌های توسعه»، «برنامه‌های تربیتی-ترغیبی»، «برنامه‌های ترویجی»، «خروجی‌های کانون» به دست آمد.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج به دست آمده، فعالیت‌هایی همچون برگزاری همایش، مسابقات، جشنواره‌ها، کلاس‌ها، کارگاه‌های آموزشی، محافل انس با قرآن و اهل‌بیت علیه‌السلام در حال حاضر در دانشگاه‌های علوم پزشکی در حال اجراء است اما برخی فعالیت‌ها در چشم‌اندازهای کانون مطرح بوده که در حال حاضر در وضع موجود به آن‌ها پرداخته نشده است، فعالیت‌هایی همچون: «رشد شناختی»، «ارتقای اخلاق در سایه قرآن»، «نهادینه‌سازی سیره اهل‌بیت علیه‌السلام» که نیاز است این فاصله بین وضع موجود و چشم‌اندازها برطرف شود.

کلید واژگان: ارزیابی، عترت، علوم پزشکی، قرآن

۱. * نویسنده مسئول، گروه روانشناسی، پژوهشکده زنان، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران m.safara@alzahra.ac.ir

۲. گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

۳. گروه روانشناسی عمومی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، ایران

۴. دبیر، منطقه ۳، وزارت آموزش و پرورش، تهران، ایران

مقدمه

قرآن کریم کتاب زندگی و هدایت برای تمام مردم در تمامی مکان‌ها و زمان‌ها است به طوری که سراسر آیاتش دستورالعمل‌هایی برای زندگی و سلامت حقیقی انسان دارد. قرآن که کتاب هدایت و شفا است، الگو و سبکی از زندگی ارائه می‌دهد که ضمن پیشگیری از آسیب‌های معنوی، نوعی درمانگری و شفای امراض روحی و معنوی دارد که مختص به خود است (تقی پور و همکاران، ۱۳۹۹). قرآن کریم، کلام روشنایی‌بخش خداوند است که به واسطه فرشته وحی بر پیامبر عظیم‌الشأن اسلام (ص) فرود آمد تا هدایتگر پارسا پیشگان و ایمان آورندگان باشد و به عنوان مظهر رحمت و مهر خداوندی نسبت به جهانیان، دردهای درونی را شفا بخشد. آیات گوش‌نواز آن، نور هدایت الهی است که بر سرزمین دل دریا صفت پیامبر اسلام فرود آمد تا در پرتو روشنایی حیات‌بخش آن، جان انسان‌های آماده و مستعد، مزین به رویش درخت خرم و پرثمر ایمان و باور قلبی شود (طالب تاش، ۱۳۸۹). شناخت قرآن و استفاده از ذخایر ارزشمند آن، مستلزم محکم کردن مبانی تدبیر در قرآن و بررسی امور و مباحثی است که در فهم قرآن دخالت تام دارد (محمدیان، ۱۳۸۲). تبیین و تعمیق آموزه‌های قرآنی در حوزه سلامت و تبدیل آن‌ها به برنامه‌های مدون، با عنایت به جایگاه وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی در ارتقاء سلامت افراد، نیازمند گسترش آگاهی‌های اجتماعی و اهتمام در رواج آموزه‌های قرآنی است (آیتی و همکاران، ۱۳۹۸)؛ بنابراین قرآن کریم که مهم‌ترین منبع آموزه‌های دینی به شمار می‌رود، سرشار از الگوهایی است که سبک زندگی سالم و مؤمنانه را معرفی می‌کند و در پرتو آیات آن، عترت به عنوان اسوه و نمونه عالی، در اختیار جامعه مسلمانان قرار دارد. جوامع مختلف با توجه به فرهنگ‌های مختلف رویکردهای متفاوتی را برای سبک زندگی خویش اتخاذ نموده‌اند. جامعه ما نیز به عنوان

یک جامعه انسانی دوستدار «قرآن و عترت» در حوزه سلامت به دنبال شناخت و اشاعه نوعی خاص از سبک زندگی برگرفته از قرآن و اهل‌بیت علیهم‌السلام است که می‌تواند با ایجاد نظامی منسجم برگرفته از سبک زندگی قرآنی و سیره عملی اهل‌بیت علیهم‌السلام به نشر و گسترش آن اهتمام ورزد (آیتی و همکاران، ۱۳۹۸). واژه قرآن از ماده «قرأ» به معنای جمع کردن است و قرآن، به این علت قرآن نامیده شد، زیرا در آن عبارات و آیات کنار هم جمع شده‌اند؛ یا اینکه ثمرات کتب نازل شده قبل از خود را جمع کرده است؛ یا اینکه تمام انواع علوم را در جای خود جای داده است (راغب اصفهانی، ۱۴۱۲). چنین کلمات در کنار یکدیگر از جانب خداوندی صورت پذیرفته که به ظاهر و باطن و رازهای نهان در هستی، عالم است. در نتیجه آهنگ‌های موزون عبارات‌های قرآنی، گوش هر انسان پاک‌سیرتی را به نوازش می‌آورد و دل‌های باور ایمان آورندگان را از محبت و آرامش ملامال می‌سازد (طالب تاش، ۱۳۸۹). قرآن کریم کتاب زندگی است و مدلی از زندگی با عنوان «حیات طیبه» به جامعه بشری معرفی نموده که در آن سلامت و بقای معنوی جامعه انسانی بر اساس اصول اخلاقی تضمین شده است (تقی پور و همکاران، ۱۳۹۹). از نگاه قرآن سلامت در دنیا مطلق و خالص نیست و با درد و رنج همراه است. این آمیختگی سلامت به درد و رنج در دنیا مقتضای حیات مادی و جسمانی است و عالم تراحم، حرکت و خروج از قوه به فعل موجب فرسایش جسم است. خداوند متعال در قرآن می‌فرماید: «ای انسان، حقا که تو به سوی پروردگار خود به‌سختی و رنج در تلاشی و او را ملاقات خواهی کرد»^۱. در توضیح کلمه «کدح» که به «رنج» ترجمه می‌شود، گفته شده کدح یعنی تلاش کردن و خسته شدن که اثر آن ظاهر شود و نیز کسب و تلاش همراه با مشقت و آسیب. در این کلمه، معانی حرکت مداوم و سیر، تلاش و رنجوری و آسیب نهفته

۱. يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَادِحًا فَمِإِذَا قَبِيهِ. سوره انشقاق آیه ۶.

است. این آیه و همچنین آیه ۴ سوره بلد^۱، یک اصل در زندگی همه انسان‌ها اشاره دارد و آن اینکه زندگی دنیا همواره آمیخته با زحمت و تعب است، حتی اگر هدف رسیدن به متاع دنیا باشد تا چه رسد به اینکه هدف آخرت و سعادت جاویدان و قرب پروردگار باشد؛ بنابراین سلامت حقیقی از نگاه قرآن فقط در بهشت اتفاق می‌افتد، زیرا بقای بدون فنا، غنای بدون فقر، عزت بدون ذلت و صحت بدون مرض در آنجا رخ خواهد داد. واضح است رنجی که انسان در زندگی برای سعادت جاوید و رستگاری می‌کشد، رنجی معنادار و تحمل شدنی و برای انسان هدف‌دار، رنجی گوارا است (اسماعیلی و دیگران، ۱۳۹۵). انس با قرآن، موضوعی است که بارها و بارها مورد تأکید قرار گرفته و بهره‌گیری از آن در بسیاری از امور سفارش شده است (ری‌شهری، ۱۳۸۷: ۴۵۹). همچنین برای ما مسلمانان، علاوه بر قرآن، منبع‌های بسیار ارزشمندی از بیانات و سیره‌ی پیامبر و امامان (ع) موجود است که از آن‌ها نیز می‌توان در شناسایی راه و رسم زندگی و رسیدن به سعادت دنیا و آخرت سود جست (تیرگر و همکاران، ۱۳۹۴). مقصود از عترت^۲، امیرالمومنین علی بن ابی‌طالب و فرزندان معصوم آن بزرگوار صلوات الله علیهم اجمعین هستند که به اعتقاد شیعه، دانش خود را از پیامبر گرامی اسلام (ص) دریافت کرده‌اند. پیامبر (ص) نیز دانشی را که از خدای تعالی دریافت کرده به آنان رسانده است. بعد از پیامبر (ص) در میان امت جز امیرالمومنین علی بن ابی‌طالب (ع) و اولاد معصوم او کسی را نمی‌توان یافت که همه دانش پیامبر (ص) را دارا شده باشند. شیعه معتقد است که هر دانش و فضیلتی را پیامبر (ص) داشته، بعد از ایشان همه را عترت و اهل‌بیت او دارا شده‌اند (بیابانی اسکویی، ۱۳۹۹). یکی از عوامل غیر اسلامی بودن زندگی فردی و اجتماعی مسلمانان دوری از قرآن و عترت است و عمل نکردن

1. لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ

2. Etrat

به وصیت پیامبر (ص) که فرمود: «إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ مَا إِنَّ تَمَسُّكَيْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا كِتَابَ اللَّهِ وَ عِرَّتِي أَهْلَ بَيْتِي وَ إِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضِ فَإِنِظُرُوا كَيْفَ تَخْلِفُونِي فِيهِمَا إِلَّا هَذَا عِذْبٌ فِرَاتٍ فَاشْرَبُوا وَ هَذَا مِلْحٌ أَجَاجٍ فَاجْتَنِبُوا»؛ (سبحانی، ۲۰۰۴). «حدیث ثقلین» قرآن و اهل‌بیت (ع) را دو میراث گران‌سنگ نبوی و جداناپذیر معرفی می‌کند. «ثقلین» تشبیه «ثقل» است. هر چیز نفیس را ثقل گویند (راغب اصفهانی، ۱۹۹۶: ۱۷۳). پیامبر اکرم (ص) به خاطر ارزش بسیار بالای قرآن و ائمه اهل‌بیت (ع) آن دو را ثقلین خواندند (ابن منظور، ۱۹۸۸)؛ بنابراین اهل‌بیت همان کسانی هستند که خدا آن‌ها را در آیه تطهیر به پاکی از هر نوع پلیدی می‌ستاید «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»^۳. امام کاظم (ع) فرمود: قرآن را ظاهر و باطنی است ... و باطن آن ژرف است (مجلسی، ۱۴۱۲)؛ بنابراین نباید احکام و معارف قرآن را منحصر در ظاهر آن دانست، بلکه قرآن را، باطنی است که قلمرویی بسیار گسترده‌تر از ظاهر دارد (کریمی، ۱۳۹۹). با توجه به تأثیر شگرفی که آیات قرآن بر تمامی جنبه‌های زندگی دارد، پژوهشگران این تأثیرات را موردبررسی قرار داده‌اند. کاظمی و همکاران (۱۳۸۲) تحقیقی با عنوان تأثیر آوای قرآن کریم بر بهداشت دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان انجام دادند که نتایج حاکی از این بود که گوش دادن به آوای دل‌نشین قرآن کریم که به‌عنوان یک موسیقی عرفانی شناخته شده است، می‌تواند راه و روش مؤثری در جهت بهبود وضعیت سلامت عمومی دانشجویان باشد. در پژوهشی دیگر محمودیان و همکاران نشان دادند که آموزش مهارت‌های زندگی با رویکرد قرآنی و تمرینات کارگاهی آن سبب کاهش افسردگی می‌گردد (محمودیان و همکاران، ۲۰۰۹). توان و جهانی (۱۳۸۹) به بررسی تأثیر شرکت در کارگاه انس با قرآن بر سلامت روان پرستاران بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه علوم

3 سوره احزاب آیه 33.

پزشکی اراک پرداختند و نشان دادند که شرکت در کارگاه انس با قرآن می‌تواند باعث بهبود سلامت روان پرستاران گردد. باوجود پیشرفت‌های نظری فراوان دانش پزشکی در حوزه سلامت، می‌طلبند که تمرکز بر بعد معنوی سلامت مردم و تأثیر متقابل بهداشت روانی بر سلامت جسم، مورد توجه جامعه پزشکی قرار گیرد. قرآن کامل‌ترین و غنی‌ترین گنجینه‌ای است که ضمن هدایت بشر به استفاده از متعالی‌ترین سبک زندگی، ارمغان آور آرامشی شگرف و اعجاب‌انگیز است که اثری بسیار مستقیم بر سلامت جسم دارد. لذا اهمیت جایگاه و نقش قرآن در سلامت و سعادت تن و جان بشر نشان می‌دهد این منبع سراسر نور باید به حیث روش‌های کاربردی مورد ارزیابی و سیاست‌گذاری‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت و نیز خرد و کلان قرار گیرد. لذا در این پژوهش ضمن بررسی وضع موجود فعالیت‌های کانون قرآن و عترت دانشگاه‌های علوم پزشکی، به تعیین فاصله آن با چشم‌اندازها می‌پردازیم تا از طریق خروجی‌های حاصله بتوان با تمرکز بر پوشش خلأها و نقصان‌ها و نیز ارتقا آن‌ها، به تدوین نقشه راه تکمیلی و ترفیعی مبتنی بر فعالیت‌های قرآنی در راستای تأمین سلام جامع دست‌یافت.

روش پژوهش

جامعه آماری برای گردآوری داده‌ها، کانون‌های قرآن و عترت دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران و نمونه نیز کل ۹ کانون قرآن و عترت دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران بود که با مسئولین آن‌ها مصاحبه صورت گرفت. در این پژوهش از مصاحبه نیمه عمیق برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد. برای گردآوری اطلاعات از روش مصاحبه بدون ساختار و نیمه عمیق استفاده شد. محل مصاحبه کانون‌های قرآن و عترت دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران بود که مصاحبه با مسئولین کانون‌ها به صورت حضوری و ۱ کانون به صورت مجازی انجام پذیرفت. از بین ۹ کانون قرآن و عترت دانشگاه‌های علوم

پزشکی مسئول کانون دانشگاه علوم پزشکی شاهد علیرغم پیگیری‌های بسیار همکاری نکرده و از لیست کانون‌های قرآن و عترت حذف گردید. بنا بر تعداد سؤالات و نحوه پاسخگویی مصاحبه‌شونده‌ها مدت‌زمان هر مصاحبه بین شصت دقیقه تا صد و بیست دقیقه متغیر بود. مصاحبه‌ها با کسب رضایت و اجازه مصاحبه‌شوندگان، ضبط و سپس با دقت کافی عین جملات روی کاغذ پیاده شد. مصاحبه در این پژوهش با ۹ کانون قرآن و عترت از دانشگاه‌های علوم پزشکی پایان یافت. با توجه به هدف پژوهش حاضر "بررسی و سنجش وضعیت موجود جایگاه قرآن و عترت در دانشگاه‌های علوم پزشکی" ۳ پرسش مطرح شد:

۱. آیا جایگاه قرآن و عترت در بین دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران نسبت به سال‌های قبل تغییر چشمگیری داشته است؟
۲. آیا سیاست‌گذاران آگاه به ارتباط بین حوزه قرآن و عترت با سلامت هستند؟
۳. آیا فرهنگ‌سازی انس با محافل قرآنی و سیره اهل بیت (ع) در دانشگاه‌های علوم پزشکی صورت گرفته است؟

یافته‌ها

در بررسی چشم‌اندازهای کانون قرآن و عترت، پژوهشگر به ۴۱ کد باز دست‌یافت. پس از دسته‌بندی و ادغام کدهای باز، مقوله‌های به دست آمده شامل ۱۰ مقوله "رشد و ارتقای اخلاق در سایه قرآن"، «رشد شناختی»، «نهادینه‌سازی سیره اهل بیت»، «عمل به قرآن»، «ترویج قرآن»، «زمینه‌سازی انس با قرآن»، «گسترش فعالیت‌های قرآنی»، «شناسایی و تربیت نسل قرآنی»، «فعالیت‌های فرهنگی و اتخاذ عوامل تشویقی» است که پس از مرتب‌سازی و دسته‌بندی این مقوله‌ها، سه کد محوری «رشد اخلاقی-شناختی»، «ارتقا و توسعه قرآنی» و «جذب قرآنی» به دست آمد که در جدول ۱-۱ ارائه شده است.

۱-۱. چشم‌اندازهای کانون قرآن و عترت دانشگاه‌های علوم پزشکی

کدهای محوری	مقوله‌بندی	کدهای باز
رشد اخلاقی - شناختی	رشد و ارتقای اخلاق در سایه قرآن	تلاش برای تاثیرگذاردن قرآن بر روی اخلاق پزشکان و دانشجویان اخلاقی عمل کردن جامعه پزشکی تأثیرگذاری روی کردار و اخلاق دانشجویان به‌عنوان افراد تأثیرگذار
	رشد شناختی	بالا بردن باور افراد نسبت به قرآن ایجاد حساسیت نسبت به دشمن و آفت‌هایش شناخت قرآنی پیدا کردن افراد تکلیف خود را بدانند
	نهادینه‌سازی سیره اهل بیت	القای عملکرد اهل بیت و دستورات عملی که داشتند به جامعه پزشکی نگاه اهل‌بیتی به قرآن تقویت اهداف عملی اهل بیت در رفتار و اخلاق پزشکان و در ارتباط با بیماران ۲
	عمل به قرآن	بهره‌گیری پزشکان از آموزه‌های قرآنی در طبابت برخورد صحیح پزشکان قرآنی با بیماران
ارتقا و توسعه قرآنی	ترویج قرآن	ترویج معارف قرآنی ۲ ترویج مفاهیم قرآنی
	زمینه‌سازی انس با قرآن	تلاش برای انس با قرآن در بین پزشکان جوان ۳ دعوت از سخنرانان برای انس با قرآن تلاش برای چشاندن شیرینی قرآن به دانشجویان و پزشکان گسترش انس با قرآن در کشور پیاده‌سازی انس با قرآن در دانشگاه‌ها بردن قرآن و عترت در دانشگاه‌ها و بیمارستان‌ها
	گسترش فعالیت‌های قرآنی	توسعه و نهادینه‌سازی آموزه‌ها و گفتمان قرآنی تلاش برای معرفی جشنواره افزایش اعضای کانون توسعه فعالیت‌های مشترک بین کانون قرآن و عترت و سایر قسمت‌ها
	شناسایی و تربیت نسل قرآنی	بارور کردن استعدادها قرآنی تربیت حافظان قرآنی ۲ تربیت نیروی انسانی کادر سازی و توانمندسازی شناسایی علاقمندان قرآنی توانمند کردن دانشجویان در ارائه آموزش‌های قرآنی
جذب قرآنی	فعالیت‌های فرهنگی	برگزاری نمایشگاه کتاب تدارک اردو
	اتخاذ عوامل تشویقی	در نظر گرفتن مشوق‌هایی برای حفظ قرآن برخورداری از تخفیف شهریه

دنبال آن این مقوله‌ها بر اساس شباهت‌هایی که داشتند تحت عنوان یک کد محوری جای گرفتند. ماحصل بررسی کدهای باز، ۳۳ مقوله "ماهیت قرآن"، «نهادهای فعال در ارتباط با

پس از شناسایی کدهای باز، پژوهشگر به ۳۴۳ کد باز دست‌یافت. پس از پالایش کدهای باز، این کدها دسته‌بندی شده و تحت عنوان مقوله‌هایی قرار گرفتند و به

ارزیابی فعالیت‌های کانون قرآن و عترت در...

رسانه و فضای مجازی»، «تأمین ابزار»، «تبلیغات»، «عوامل تشویقی»، «حفظ توالی برنامه‌ها»، «سیاست‌های تشویقی»، «اقدام‌های جذب به قرآن»، «تربیت نخبه‌های قرآنی»، «کسب رتبه»، «دریافت بازخوردهای مثبت»، «تحول جایگاه قرآن و عترت»، «تأمین سلامت جامع»، «افزایش و ترویج انس با قرآن» و نیز ۸ کد محوری «تبیین و ترسیم مقدماتی»، «برنامه‌های علمی- پژوهی»، «برنامه‌های فرهنگی- آموزشی»، «برنامه‌های قرآنی- آموزشی»، «برنامه‌های توسعه»، «برنامه‌های تربیتی- ترغیبی»، «برنامه‌های ترویجی» به‌دست‌آمده که در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

کانون»، «ساختار و نقش افراد»، «برگزاری همایش / وبینار / سخنرانی / جشنواره»، «قرآن پژوهی»، «قرآن درمانی»، «حل شبهات»، «برگزاری کرسی»، «برگزاری جلسات علمی»، «برگزاری کارگاه» و «کلاس‌های فرهنگی- مهارتی با رویکرد دینی-معنوی»، «برگزاری کلاس‌های فرهنگی-مذهبی»، «برگزاری همایش / مسابقات»، «فعالیت‌های فرهنگی»، «برگزاری جلسات تفسیر»، «برگزاری کلاس‌های آموزش قرآنی»، «برگزاری جلسات انس با قرآن»، «ختم قرآن»، «گسترش ارتباطات قرآنی»، «شناسایی ظرفیت‌ها و فعالان قرآنی»، «تشکیل انجمن و کانون‌های قرآنی»، «استفاده از ظرفیت

۲-۱. ارزیابی فعالیت‌های کانون قرآن و عترت دانشگاه‌های علوم پزشکی

کدهای محوری	مقوله‌بندی	کدهای باز
تبیین و ترسیم مقدماتی	ماهیت قرآن	قرآن راه نجات است قرآن راهگشا است قرآن سفره الهی است قرآن کتاب زندگیست ۳ قرآن کتاب نور است قرآن کتاب هدایت است ۴ قرآن ایجادکننده امید است قرآن شافی جسم و روح است ۲ اعتقاد به شفابخشی قرآن ۸ وجود منابع علمی در رابطه با شفابخشی قرآن
		وزارت بهداشت سازمان نظام پزشکی بسیج جامعه پزشکی گروه‌های عقیدتی
	نهادهای فعال در ارتباط با کانون	استفاده از اعضای کانون برای برگزاری مراسم‌ها ۳ اعزام اعضای کانون به‌جای دیگر برای برگزاری مراسم حضور مسئولین برای برگزاری مراسمات مذهبی به‌عنوان الگوی عملی شرکت اساتید در مسابقات قرآنی
	ساختار و نقش افراد	برگزاری همایش‌های سالیانه داخلی و بین‌المللی ۱۳ برگزاری وبینار ۲ برگزاری سخنرانی ۲ برگزاری همایش و جلسات با موضوع سلامت و قرآن برگزاری جشنواره (علمی-فرهنگی-هنری) ۱۲

کدهای محوری	مقوله‌بندی	کدهای باز
برنامه‌های علمی - پژوهشی	قرآن پژوهی	انجام پژوهش‌های قرآنی ۷ دادن ایده نه موضوع برای پژوهش‌های قرآنی نوشتن مقالاتی در زمینه سلامت از منظر قرآن برگزاری کلاس‌هایی برای پژوهش جذب مقاله (۲) مطالعات تحقیقاتی پیاپی سازی سخنرانی‌ها به‌عنوان مقاله برای چاپ در مجله فرهنگستان سفارش پژوهش در دین و سلامت به اساتید ۲ انتشار نشریه‌ها و ویژه‌نامه‌های قرآنی انجام پژوهش‌های قرآنی با موضوع رابطه سلامت و معنویت ۲ چاپ مقاله ۳ تحقیق و پژوهش پیرامون تأثیر استفاده از آموزه‌های قرآنی در ارتقای سلامت کارکنان تبدیل بحث سلامت و قرآن به یک گفتمان علمی ۳ ذکر درمانی
	قرآن درمانی	قرائت سوره حمد برای بیماران آرامش گرفتن بیماران از نغمه قرآنی پخش قرآن برای بیماران کرونایی تقویت امید برای بیماران اعزام روحانیون توسط حوزه در بیمارستان‌ها و قرائت قرآن برای بیماران استفاده از صحیفه سجاده در زمان کرونا و کسب آرامش سلامت روحی و جسمی مانوسین با قرآن ۳ پاسخ به شبهات در گروه‌ها برگزاری جلسات پرسش و پاسخ برای دانشجویان به‌منظور رفع مشکلات آن‌ها و دریافت راهکارهای آنان ارجاع به متخصصین برای پاسخ‌گویی به شبهات استفاده از افراد متخصص و به‌روز برای پاسخ به شبهات هدف‌گذاری برای رفع شبهات دیدار با علما برای رفع شبهات ۲
	حل شبهات	برگزاری کرسی علم تغذیه در قرآن شگفتی‌های خلقت از منظر قرآن استخراج مباحث مربوط به بیماران از قرآن معرفی معارف قرآن بایبان معجزات علمی
	برگزاری جلسات علمی	برگزاری کرسی‌های تلاوت برگزاری کرسی‌های آزاداندیشی
برنامه‌های فرهنگی - آموزشی	برگزاری کارگاه و کلاس‌های فرهنگی - مهارتی با رویکرد دینی - معنوی	برگزاری دوره‌های مهارت بخشی به قرآن آموزان برگزاری جلسات سبک زندگی برگزاری کارگاه‌های معنوی و دعوت از اساتید اخلاق ۳ برگزاری کارگاه‌های مختلف ۳ برگزاری کلاس اندیشه اسلامی برگزاری کارگاه‌های احکام پرستاری (۲) برگزاری کارگاه اخلاق پرستاری برگزاری حلقه‌های معرفت برگزاری دوره‌های قرآن و زندگی برای دانشجویان (۲)
		برگزاری کلاس تواسیح برگزاری کلاس مداحی تشکیل گروه تواسیح (۲) برگزاری کلاس‌های عقیدتی (۲) برگزاری مراسمات هفتگی قرائت دعا در مسجد و نمازخانه دانشگاه (۲)
	برگزاری کلاس‌های فرهنگی - مذهبی برگزاری کلاس‌های فرهنگی - مذهبی	

ارزیابی فعالیت‌های کانون قرآن و عترت در...

کدهای محوری	مقوله‌بندی	کدهای باز
برنامه‌های فرهنگی-آموزشی	برگزاری همایش و مسابقات	برگزاری مسابقات قرآنی (کتبی-شفاهی) در رشته‌های قرأت-مفاهیم - تفسیر و حفظ (۲۰) برگزاری مسابقات در رشته اذان (۲) برگزاری مسابقات کتاب‌خوانی ۱۲ / برگزاری مسابقات احکام برگزاری مسابقات دینی-مذهبی از جمله دل نوشته ، خاطره‌نویسی و ... (۲) برگزاری مسابقات کتاب‌خوانی با محوریت نهج البلاغه و قرآن برگزاری مسابقات کتاب‌خوانی در سطح مفاهیم مثل نهج البلاغه ، صحیفه و تفسیر برگزاری مسابقات
	فعالیت‌های فرهنگی	تهیه پادکست با موضوع خاطره گویی، دل نوشته برای مسابقات استفاده از نمازخانه برای رشد فعالیت‌های کانون برگزاری تفسیر سوره نور برگزاری جلسات آنلاین تفسیر برگزاری جلسات تفسیر در ماه رمضان ۲ برگزاری جلسات تفسیر با موضوع قرآن و زندگی برگزاری جلسات هفتگی تفسیر برای اساتید ارائه واحد درسی تفسیر موضوعی برای دانشجویان برگزاری کلاس‌های حفظ و قرأت (صوت-لحن-تجوید) (۶) برگزاری کلاس‌های حفظ موضوعی تدریس مفاهیم کلی قرآن تدریس مفردات قرآن
برنامه‌های قرآنی-آموزشی	برگزاری جلسات تفسیر	برگزاری جلسات انس با قرآن با حضور قاریان بین‌المللی برگزاری جلسات هفتگی انس با قرآن ۲ برگزاری جلسات انس با قرآن برای کارکنان و دانشجویان (۷) گردهمایی فعالان قرآنی برنامه‌ریزی جزء خوانی قرآن در ماه مبارک رمضان برگزاری محافل گفت‌وگو در مورد قرآن قرار دادن واحد درسی انس با قرآن برای دانشجویان
	برگزاری کلاس‌های آموزش قرآنی	ختم قرآن در ماه رمضان (۲) برنامه ویژه برای ماه مبارک رمضان ارتباط با سیاست‌گذاران حوزه سلامت بین‌المللی کردن کانون قرآن و عترت ۲ ارتباط با کشورهای خارجی قرارداد بستن با مؤسسات مختلف برای حافظان ارتباط با فعالان قرآنی قدیمی در جشنواره‌ها (۲) ارتباط با بخش فرهنگی دانشگاه
	ختم قرآن	شناسایی بچه‌های قرآنی شناسایی حافظان قرآنی کشف استعدادها در جشنواره‌ها شناسایی فعالان قرآنی در جشنواره‌ها ۲ شناسایی افراد قرآنی خوابگاه از طریق مسابقات برگزاری اردوی یک‌روزه برای شناسایی افراد قرآنی ۳ شناسایی دانشجویان علاقمند به قرآن با پرس کردن فرم استفاده از سواد رسانه‌ای برای رفع موانع ۳ استفاده از شبکه‌های اجتماعی اینستا و سروش برای آموزش ۲ تشکیل گروه‌های مجازی فعال بودن گروه‌ها در شبکه‌های اجتماعی (۲)
	گسترش ارتباطات قرآنی	
	شناسایی ظرفیت‌ها و فعالان قرآنی	
برنامه‌های توسعه		

مریم صفآرا و همکاران

کدهای محوری	مقوله‌بندی	کدهای باز
برنامه‌های توسعه	استفاده از ظرفیت رسانه و فضای مجازی	برگزاری مسابقات در فضای مجازی استفاده از فضای مجازی برای انتقال مفاهیم قرآنی ۴ داشتن نگاه بهتر به فضای مجازی برگزاری کانال‌ها و گردهمایی در شبکه‌های اجتماعی آموزش صوت و تجوید به خانواده کارکنان در فضای مجازی استفاده از فضای مجازی پاسخ به سؤالات در فضای مجازی
	تشکیل انجمن و کانون‌های قرآنی	تشکیل انجمن‌های علمی قرآن و سلامت تشکیل کانون‌های دانشجویی مذهبی تشکیل گروه قرآن و عترت تأسیس دارالقرآن (۲) جلوگیری از انحلال کانون
	حفظ توالی برنامه‌ها	برگزاری سلسله‌وار برگزاری ماهیانه ۲
	تأمین ابزار	تهیه سیستم صوتی برای کانون تدارک پذیرایی برای مراسمات
	تبلیغات	استفاده از تبلیغات برای رفع موانع (۳) افزایش شرکت‌کنندگان مسابقات به دلیل تبلیغات و تشویقات
برنامه‌های تربیتی- ترغیبی	عوامل تشویقی	گواهی‌های فرهنگی امتیاز بازآموزی برای کارکنان ۲ صدور گواهی برای ارتقای کارمندان امتیاز فرهنگی برای ارتقای اساتید ۶ تقدیرنامه برای اساتید ۲ در نظر گرفتن نمره تشویقی ۴ آموزش ضمن خدمت برای کارکنان ۲ تقدیر از فعالان قرآنی ۲ سفرهای زیارتی ۲ امتیاز ماده یک برای اساتید امتیاز فرهنگی برای دانشجویان پرداخت هدیه نقدی ۸ تشویق مخاطبان قرآن در حضور رئیس دانشگاه / آموزش ضمن خدمت برای کارکنان ۲ تخفیف شهریه خوابگاه برای دانشجویان فعال قرآنی ۲ برگزاری کلاس‌های خصوصی برای نفرات برتر قرآنی به‌منظور متخصص‌تر شدن تربیت مربی قرآن
	تربیت نخبه‌های قرآنی	برگزاری جلسات ختم قرآن برای اموات کارکنان تشکیل کمیته تشویقات جذب دانشجویان با ارائه مشوق‌ها دز نظر گرفتن مشوق‌هایی برای شرکت در جشنواره‌ها تجلیل از فعالان قرآنی
	سیاست‌های تشویقی	پیاپی سازی انس با قرآن در دانشگاه‌ها/ اهدای جوایز / برگزاری مراسمات مذهبی بردن قرآن و عترت به دانشگاه‌ها افزایش اعضای کانون فراخوان دادن برای جذب ۲ انجام تبلیغات برای جذب علاقمندان ۲
برنامه‌های ترویجی	اقدام‌های جذب به قرآن	کسب رتبه اعضای قرآنی کانون در مسابقات بین‌المللی (۲) کسب رتبه کشوری در تواسیح کسب رتبه کشوری در جشنواره‌ها ۴ کسب رتبه کشوری توسط نخبه‌های قرآنی خانواده کارکنان کسب رتبه برتر دانشگاه علوم پزشکی در فعالیت‌های کانون واکنش مثبت مخاطبین به برگزاری جلسات قرآنی ۳ تأثیرگذار بودن جلسات سخنرانی
	کسب رتبه	
	دریافت بازخوردهای مثبت	

کدهای محوری	مقوله‌بندی	کدهای باز
خروجی برنامه‌های کانون	تأمین سلامت جامع	آرامش بیشتر برای مانوسین با قرآن هدفمند زندگی کردن دانشجویان قوی بودن درس دانشجویان مانوس با قرآن ۲ بهبود مهارت‌های زندگی مانوسین با قرآن ۲ تأثیرگذاری قرآن در زندگی مشترک افراد بهبتر شدن اخلاق دانشجویان و دوری از گناه برگزاری مراسمات مذهبی استفاده از قرآن در عمل ۳ دانشجویان خود را محک می‌زنند حضور فعالان قرآنی در جشنواره‌ها
	تحول جایگاه قرآن و عترت	ایجاد تغییرات مثبت در جایگاه قرآن و عترت ۴ تغییرات کیفی مثبت در جایگاه قرآن و عترت وجود تغییرات روبه‌جلو
	افزایش و ترویج انس با قرآن	افزایش انس با قرآن ترویج معارف قرآنی آشنا نمودن پزشکان با اخلاق قرآنی کسب مقام‌های ملی و کشوری توسط دانشجویان معنوی شدن فضای دانشگاه ۲

در پاسخ به این پرسش با توجه به یافته‌های به‌دست آمده، در ابتدا به بررسی چشم‌اندازهای ترسیم‌شده برای کانون قرآن و عترت می‌پردازیم. اعضای کانون در مصاحبه، به فعالیت‌هایی اشاره داشتند که انتظار می‌رفت انجام شود از جمله: "رشد و ارتقای اخلاق در سایه قرآن"، "شناخت پیدا کردن نسبت به قرآن"، "اخلاقی عمل کردن پزشکان در ارتباط با بیماران"، "گسترش فعالیت‌های قرآنی در خارج و داخل دانشگاه"، "برگزاری نمایشگاه و اردوهای فرهنگی"، "تربیت نسل قرآنی" با توجه به ارزیابی‌های به‌عمل آمده می‌توان اظهار داشت که فعالیت‌های کانون قرآن و عترت در سال‌های اخیر تغییرات مثبت و روبه‌جلویی داشته است به‌گونه‌ای که بر اساس مصاحبه‌ها در ابتدا اصلاً کانون قرآن و عترتی وجود نداشته و حتی از اساتید دانشگاه‌ها نیز برای فعالیت در کانون دعوت به عمل نمی‌آمد، درحالی‌که در سال‌های اخیر اساتید علوم پزشکی در مسابقات و جلسات قرآنی شرکت می‌کردند و موفقیت‌هایی به دست می‌آوردند.

پس از شناسایی و پالایش کدهای باز، ۴۶ کد باز به دست آمد که این کدها دسته‌بندی شده و تحت عنوان مقوله‌ها و به دنبال آن این مقوله‌ها بر اساس شباهت‌هایی که داشتند تحت عنوان یک کد محوری جای گرفتند. به بیانی دیگر کدهای باز موردبررسی قرارگرفته و ۱۱ مقوله به دست آمد که در جدول ۳-۴ ارائه شده است. این مقوله‌ها عبارتند از: موانع فیزیکی - اقتصادی، کمبود نیروی انسانی، فقدان عوامل ارتقائی - محیطی، عدم حمایت، برنامه‌ریزی نادرست، جذب نادرست، کمبودهای تشویقی، کمبودهای تبلیغاتی، عدم آگاهی مسئولین از اثربخش قرآن، مسئولین بی‌عمل و ناآگاه، موانع انگیزشی و سه کد محوری "محیط - ساختاری، شناختی و رفتاری" به دست آمد که در جدول ۳-۱ ارائه شده است.

پاسخ به پرسش‌های پژوهش

۱- آیا جایگاه قرآن و عترت در بین دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران نسبت به سال‌های قبل تغییر چشمگیری داشته است؟

۳-۱. ضعف‌های کانون قرآن و عترت دانشگاه‌های علوم پزشکی

کدهای باز	مقوله‌بندی	کدهای محوری
کمبود فضای فیزیکی و تجهیزات (۴) مجزا نبودن اداره کانون قرآن و عترت کمبود بودجه (۴) عدم بودجه مجزا بالا بودن نرخ سخنرانی سخنران‌های مطرح	موانع فیزیکی - اقتصادی	محیطی-ساختاری
کمبود نیروی انسانی (۵) نبود کارشناس عدم وجود استاد برای دوره‌ها افزایش زمینه حضور کارکنان در جلسات معارفی عدم وجود کلاس‌های توانمندسازی برای شرکت‌کنندگان در جشنواره (۲)	کمبود نیروی انسانی	
عدم رشد کانون از جایگاه مدیریت به معاونت عدم حمایت و بهانه ندادن مسئولین به کانون عدم حمایت دانشگاه از قرآن	فقدان عوامل ارتقائی - محیطی	
عدم برنامه‌ریزی صحیح عدم تشکیل جلسات منظم هفتگی عدم وجود برنامه عملیاتی برنامه‌ریزی‌های مقطعی	عدم حمایت	رفتاری
دل‌زدگی دانشجوی به خاطر عدم جذابیت برنامه‌ها عدم جذابیت برنامه‌ها عدم جذب مخاطب	برنامه‌ریزی نادرست	
عدم وجود تشویق برای فعالیت‌های قرآنی عدم هماهنگی برای دادن جوایز عدم عزم دائمی برای تبلیغ و ترویج قرآن عدم اطلاع‌رسانی قوی عدم وجود برنامه عملیاتی	جذب نادرست	
وجود مسئولین سکولار و عدم اعتقاد به ارتباط بین حوزه سلامت و قرآن عدم آگاهی مسئولین به ارتباط بین سلامت و قرآن مسئولین فقط تبلیغ نکنند بلکه خود عامل باشند عدم دغدغه مندی مسئولین برای کانون (۲) عدم کشش به سمت قرآن از سوی اساتید (۳) عدم همکاری مسئولین مجازی شدن کلاس‌ها و افت عملکرد فعالیت‌های کانون	کمبودهای تشویقی	شناختی
	کمبودهای تبلیغاتی	
	عدم آگاهی مسئولین از اثربخش قرآن	
	مسئولین بی‌عمل و ناآگاه	
	موانع انگیزشی	

شواهدی دال بر تحول مثبت جایگاه قرآن و عترت در دانشگاه‌های علوم پزشکی به‌دست آمده است، از جمله می‌توان به "افزایش اعضای کانون"، "برگزاری جشنواره‌ها و مسابقات قرآنی"، "برگزاری جلسات و کارگاه‌های آموزشی"، "برگزاری مجامع و نشست‌های تفریحی، مداحی"، "برگزاری جلسات تفسیر"، "جلسات انس با قرآن"، "برگزاری همایش و جلسات با موضوع قرآن و سلامت"، "انجام پژوهش‌های قرآنی و چاپ مقاله"، "برگزاری جلسات اخلاق و مهارت‌افزایی، برگزاری کارگاه‌های آموزش تواشیح، مداحی"، "برگزاری جلسات تفسیر"، "آموزش تواشیح، مداحی"، "برگزاری جلسات تفسیر"، "آموزش تواشیح، مداحی"

شواهدی دال بر تحول مثبت جایگاه قرآن و عترت در دانشگاه‌های علوم پزشکی به‌دست آمده است، از جمله می‌توان به "افزایش اعضای کانون"، "برگزاری جشنواره‌ها و مسابقات قرآنی"، "برگزاری جلسات و کارگاه‌های آموزشی"، "برگزاری مجامع و نشست‌های تفریحی، مداحی"، "برگزاری جلسات تفسیر"، "آموزش تواشیح، مداحی"

گسترش فعالیت‌های قرآنی و ارتباط با دانشگاه‌های دیگر"، "تشکیل انجمن‌های قرآنی و تأسیس دارالقرآن"، "تربیت نخبه‌های قرآنی"، "کسب رتبه‌های کشوری در مسابقات"، "معنوی کردن فضای دانشگاه" اشاره کرد. تمامی موارد اشاره شده نشان‌دهنده رشد در فعالیت‌های کانون قرآن و عترت بوده است؛ اما در بین این تغییرات مثبت، با توجه به چشم‌اندازهای ترسیمی و فعالیت‌های که در حال حاضر انجام شده است، ضعف‌هایی نیز وجود داشت. ضعف‌هایی همچون: "کمبود فضای فیزیکی"، "کمبود بودجه"، "کمبود نیروی انسانی"، "عدم حمایت مسئولین"، "برنامه‌ریزی نادرست"، "جذب نادرست"، "کمبودهای تشویقی و تبلیغاتی"، "عدم آگاهی بخشی در مورد اثربخشی قرآن"، "وجود مسئولین بی‌عمل"؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بین چشم‌اندازهایی که ترسیم شده و فعالیت‌هایی که انجام شده، ضعف‌هایی وجود دارد که باید نسبت به رفع آن‌ها اقدام کرد.

۲- آیا سیاست‌گذاران آگاه به ارتباط بین حوزه قرآن و عترت با سلامت هستند؟

با توجه به یافته‌های به‌دست‌آمده در پاسخ به این پرسش می‌توان گفت، برخی از مسئولین آگاه به ارتباط بین حوزه قرآن و عترت با حوزه سلامت هستند. بدان‌گونه که فضایی را هم در محیط دانشگاه فراهم آورده‌اند تا به‌واسطه آن بیماران و کارکنان دانشگاه از محافل انس با قرآن و دعا بهره ببرند؛ اما از سویی دیگر وجود برخی مسئولین سکولار، مسئولینی که خود عامل به قرآن و عترت نیستند، مسئولینی که قائل به ارتباط بین حوزه قرآن و عترت با سلامت نیستند، عدم دغدغه مندی برخی مسئولین و همچنین عدم آگاهی این مسئولین به ارتباط بین حوزه قرآن و عترت با حوزه سلامت نشان‌دهنده این مسئله است که برخی مسئولین و سیاست‌گذاران قائل و آگاه به این موضوع نبوده و لذا هیچ‌گونه جهت‌گیری سیاستی در راستای استفاده از قرآن یعنی گنجینه منحصربه‌فرد عالم

امکان ندارند.

۳- آیا فرهنگ‌سازی انس با محافل قرآنی و سیره اهل‌بیت (ع) در دانشگاه‌های علوم پزشکی صورت گرفته است؟ یافته‌ها نشان داده که فرهنگ‌سازی انس با قرآن و سیره اهل‌بیت در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور صورت گرفته است. چنان‌که در جدول ۱-۲ آمده است فعالیت‌هایی همچون: "برگزاری جلسات سبک زندگی"، "برگزاری کارگاه‌های معنوی"، "دعوت از اساتید اخلاق"، "برگزاری کلاس اندیشه اسلامی"، "برگزاری کارگاه اخلاق پرستاری"، "برگزاری حلقه‌های معرفت"، «برگزاری جلسات آنلاین تفسیر»، «برگزاری جلسات تفسیر در ماه رمضان»، «برنامه‌ریزی جزء خوانی قرآن در ماه مبارک رمضان»، «برگزاری جلسات سخنرانی»، «مزمین کردن فضای دانشگاه، درمانگاه و خوابگاه‌ها به آیات و احادیث»، «پخش صوت قرآن برای بیماران»، «قرائت دعا و قرآن در مسجد و نمازخانه دانشگاه»، «برگزاری جلسات انس با قرآن»، «آشنا نمودن پزشکان با اخلاق قرآنی» از جمله فعالیت‌هایی است که به‌منظور فرهنگ‌سازی انس با قرآن و اهل‌بیت علیه‌السلام در دانشگاه‌های علوم پزشکی انجام می‌شود؛ اما انجام این فعالیت‌ها با ضعف‌هایی نیز همراه بوده است به‌عنوان نمونه: «عدم جذابیت برنامه»، «عدم وجود مکان مجزا»، «کمبود بودجه برای انجام فعالیت‌های فرهنگی»، «نداشتن نظم در برگزاری جلسات هفتگی انس با قرآن» از جمله ضعف‌هایی بوده است که فعالیت‌های کانون را با مشکلاتی همراه کرده است.

بحث و نتیجه‌گیری

فعالیت‌های انجام‌شده در کانون قرآن و عترت، شامل برگزاری کارگاه‌ها، کلاس‌ها، همایش‌ها، جشنواره‌ها، سخنرانی، مسابقات قرآنی با موضوعات و هدف‌های مختلف، جلسات علمی و کرسی‌های آزاداندیشی، حلقه‌های معرفتی،

کلاس‌های تواشیح و مداحی، جلسات تفسیر، جزء خوانی در ایام خاص و محافل انس با قرآن، باهدف دانش‌افزایی کادرمان و اعضای کانون، کمک به رشد اخلاق فردی و جمعی و انس بیشتر با قرآن است که با برنامه‌ریزی‌های دقیق و منظم اجرا می‌شوند.

همچنین فعالیت‌های قرآن‌پژوهی، قرآن‌درمانی، حل‌شبهات، استفاده از ظرفیت فضای مجازی، استفاده از ظرفیت نخبه‌ها و اساتید قرآنی، فعالیت‌های فرهنگی همچون تهیه پادکست و خاطره‌نویسی به‌منظور بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود انجام می‌شود. در راستای جذب به کانون و قرآن از سیاست‌های تشویقی، تبلیغات، فراخوان دادن، تجلیل از افراد برتر قرآنی انجام می‌شود. برای انجام فعالیت‌های مطرح‌شده زیرساخت‌هایی همچون تأمین ابزار، انسجام و توالی در برنامه‌ها، تشکیل انجمن‌ها و دارالقرآن، ارتباط با فعالان قرآنی و کانون‌های و کشورهای دیگر، ارتباط با بخش فرهنگی و عقیدتی دانشگاه، فراهم‌شده است.

با توجه به اینکه چشم‌اندازها در کانون قرآن و عترت در ابتدا، رشد و ارتقای اخلاق در سایه قرآن، رشد‌شناختی، نهادینه‌سازی سیره اهل‌بیت، عمل به قرآن، ترویج قرآن، زمینه‌سازی انس

با قرآن، گسترش فعالیت‌های قرآنی، شناسایی و تربیت نسل قرآنی، فعالیت‌های فرهنگی و اتخاذ عوامل تشویقی بوده است و در بررسی وضع موجود، فعالیت‌های کانون پژوهشگر به این نتیجه رسید که برخی فعالیت‌ها همچون رشد و ارتقای اخلاق در سایه قرآن، رشد‌شناختی، نهادینه‌سازی سیره اهل‌بیت علیه‌السلام، ترویج قرآن در چشم‌اندازهای کانون مطرح بوده است اما در وضع موجود فعالیت‌های کانون به آن توجه نشده، ولی از طرفی دیگر برخی فعالیت‌ها همچون استفاده از ظرفیت رسانه و فضای مجازی، گسترش ارتباطات قرآنی، برگزاری همایش‌ها و مسابقات، برگزاری کرسی‌های علمی و دینی، قرآن‌پژوهی در چشم‌اندازهای کانون نبوده، ولی در کانون قرآن و عترت به آن پرداخته‌شده است. دراین‌بین وجود برخی ضعف‌ها همچون کمبود بودجه، کمبود فضای فیزیکی، کمبود نیروی انسانی، عدم برنامه‌ریزی صحیح و مناسب، عدم استمرار در برگزاری برنامه‌ها، کمبودهای تشویقی و تبلیغاتی، موانع انگیزشی و وجود برخی مسئولین بی‌عمل باعث این شکاف و فاصله بین چشم‌اندازهای ترسیم‌شده و وضع موجود شده است.

منابع

1. ابن منظور، محمد بن مکرم. (۱۹۸۸). لسان العرب، بیروت، دار احیاء التراث العربی.
2. اسماعیلی، مصطفی، مهدی فانی، مرضیه کرمخانی، (۱۳۹۵). ساختار مفهومی سلامت معنوی در منابع اسلامی (قرآن و نهج البلاغه)، مجله پژوهش در دین و سلامت، ۳(۱)، صص ۱۰۱-۹۱.
3. آیتی، محمدحسین، مریم اسلامی، خلیل علی محمدزاده، سید حسن مقدم نیا، (۱۳۹۸). سبک زندگی در حوزه سلامت از منظر آیات قرآن کریم، ویژه‌نامه علوم انسانی سلامت، دوره ۲۸، شماره ۱، صص ۳۵-۲۵.
4. بیابانی اسکویی، محمد. (۱۳۹۹). جایگاه عترت در تفسیر قرآن کریم، فصلنامه تخصصی مطالعات قرآن و حدیث سفیه، سال هفدهم، شماره ۶۷، «ویژه قرآن و حدیث: پیوند ناگسستنی»، تابستان، صص ۱۶۵-۱۳۹.
5. تقی پور، حسین، محمد مهدی گرجیان عربی، مهدی باکویی، (۱۳۹۹). بررسی سلامت معنوی بر مبنای حیات طیبه قرآنی مطابق دیدگاه آیت‌الله جوادی آملی، مجله پژوهش در دین و سلامت، ۶(۴)، صص ۱۳۶-۱۴۷.
6. تیرگر، آرام، یاسمن حبیب زاده، زهرار فاهی، (۱۳۹۴). ارزیابی وضعیت استفاده از قرآن و احادیث در آموزش تنوری دروس علوم پزشکی، مجله پژوهش در دین و سلامت، دوره ۲، شماره ۱، زمستان، صص ۱۹-۲۵.
7. راغب اصفهانی، حسین بن محمد. (۱۴۱۲ ق). المفردات فی غریب القرآن، بیروت: دارالعلم.
8. راغب اصفهانی، حسین بن محمد. (۱۹۹۶ م). مفردات الفاظ القرآن، دمشق، دارالقلم.
9. ری شهری. (۱۳۸۷)، میزان الحکمه، ویرایش هفتم، قم: دارا لعلم موسسه احادیث فرهنگی-علمی.
10. طالب تاش، مجید. (۱۳۸۹). درآمدی بر تدبر در قرآن، بخش اول، رشد آموزش، دوره هفتم، شماره ۴، تابستان، صص ۳۹-۳۷.
11. کریمی، مصطفی. (۱۳۹۹). تفسیر آیه تبتیان و جداناپذیری قرآن و عترت، نشریه علمی مطالعات تفسیری، سال ۱۱، زمستان، شماره ۴۴، صص ۲۶-۷.
12. مجلسی، محمدباقر. (۱۴۱۲ ق). بحارالانوار: الجامعه لدرر اخبار الائمه الطهار (ع)، بیروت، دارالوفاء.
13. محمدیان، محی‌الدین بهرام. (۱۳۸۲). درآمدی بر شناخت قرآن (۱)، رشد آموزش معارف اسلامی، پاییز و زمستان، شماره ۵۲، صص ۱۰-۴.
14. Mahmoodian M, Khosh Konesh A, Saleh Sedghpoor B. The effect of life skills training based on Quran on students stress. Quarterly Specialized Section of Quran Researches. 2009; 1(1):43-54 (Persian).
15. Sobhani, J. (2004). Cultures of Islamic beliefs and Religions. Training and Research Institute of Imam Sadeq, 42.
16. Tavan B, Jahani F. The effect of attending familiarity with Quran workshops on the mental health nurses at the educational hospitals of Arak University of Medical Sciences. Arak Medical University Journal. 2011; 13(4):35-40(Persian). 15. Mad

Evaluation of the activities of the Quran and Etrat Center in the field of Cultivation and promotion of the Quran: From Current status to vision

Maryam Safara^{1*}, Ashraf Kohandani², Elham Khalili^{3,4}

Abstract

Background and purpose: From the beginning until now, the Quran has been the endless source of Islamic sciences and knowledge and the center of religious education. Also, for us Muslims, the way of life of the Ahl al-Bayt (peace be upon them) is a clear part of the way of life. Therefore, policy-making and planning in line with the policy of the Qur'an and Atrat can be the source of the realization of the goal of humanization. Based on this, the necessity and importance of measuring the current level of Quran and Atrat activities in order to determine supplementary and corrective policies was targeted by the researcher.

Materials and methods: The current research was conducted with a qualitative method. Interview method was used to collect data. The statistical population for data collection was the Qur'an and Atrat centers of medical sciences universities in Tehran. The sample of the research was 9 Qur'an and Atrat centers of medical sciences universities in Tehran, and interviews were conducted with the officials of these 9 centers.

Findings: After analyzing the data, the core codes of the perspectives of the Qur'an center and Atrat were divided into 3 growth codes: "moral-cognitive", "Qur'anic development and development", "Qur'anic absorption" and the activities and current status of the Qur'an center. And Atrat to 8 core codes "Explanation and preliminary drawing", "Scientific-research programs", "Cultural-educational programs", "Quranic-educational programs", "Development programs", "Educational-persuasive programs", "promotional programs", "center outputs" were obtained.

Conclusion: Based on the results obtained, activities such as holding conferences, competitions, festivals, classes, educational workshops, circles of friendship with the Qur'an and Ahl al-Bayt (peace be upon them) are currently being implemented in universities of medical sciences, but some activities activities such as: "cognitive development", "improving morals in the shadow of the Qur'an", "institutionalization of the way of the Ahl al-Bayt, peace be upon them", which need This gap between the current situation and prospects should be resolved.

Key words: Evaluation, Quran, Atrat, Medical sciences

1*. Corresponding author. Department of Psychology, Women's Research Institute, Al-Zahra University, Tehran, Iran

m.safara@alzahra.ac.i

2. Department of Educational Psychology, Faculty of Psychology, Al-Zahra University, Tehran, Iran

3. Department of General Psychology, Faculty of Psychology, Islamic Azad University, Ilam Branch, Iran

4. Secretary, Region 3, Ministry of Education, Tehran, Iran